

Inflation – Vad är det?

Vad är inflation?

Inflation finns i ett lands ekonomi när priserna stiger på de flesta varor i landet under en viss tid. Normalt räknar man med inflation per månad, per kvartal och per år.

Inflation räknas alltid i procent. Just nu, december 08, är 4,00 %.

Inflation är att en vara blir dyrare för att **pengarna har tappat i värde**.

Exempel:

I januari 2008 så går vi ut och köper en varukorg bestående av livsmedel, kläder, hygienprodukter och andra basvaror. För denna varukorg får vi betala 10 000 kr.

I januari 2009 går vi ut och köper EXAKT samma varukorg. Nu får vi betala 11 000 kr.

Vad har hänt? Jo priserna har stigit med 1 000 kr eller uttryckt i procent

$1000/10000 = 0,1 = 10 \%$.

Vad innebär det?

Jag tjänar drygt 24 000 kr/mån, om priserna på de flesta varor i Sverige har stigit 10 % så har min lön minskat i värde med 10%. De 24 000 kr jag fick i lön i januari 2008 är i januari 2009 inte längre värda 24 000 kr. Varför det? Jo, jag har ju blivit av med 10 % i köpkraft, alltså min möjlighet att förvandla mina pengar till varor och tjänster i form av dyra cigarrer, fina middagar och smycken till min flickvän har ju blivit 10 % dyrare. **Alltså är inte mina 24 000 kr lika mycket värda.**

Att jag ska arbeta lika mycket för mindre pengar är helt otänkbart för mig, jag som är så intelligent och duktig, jag ska banne mig inte göra mer, snarare mindre jobb för mer pengar. Jag kommer att **kräva mer i lön** och det ger ju att **företagen måste ta ut högre priser** och det ger en **inflationsspiral**.

Varför blir det inflation i ett samhälle?

Det finns 3 stycken anledningar till att inflation uppstår i en ekonomi:

- 1) **Importerad inflation.** Vi säger att i den varukorgen som vi handlade för 10 000 kr i januari 2007 kom hälften av varorna från Tyskland. Om priserna i Tyskland har en inflation på 20 % så händer följande:
 - a. Hälften av varorna ($0,5 * 10\ 000 = 5000$ kr) har ökat i pris med 20 %.
 - b. Alltså kommer dessa varor att kosta $1,2 * 5000 = 6000$ kr i januari 2008.
 - c. Korgen kostar nu 11 000 kr.
 - d. Vi har alltså importerat inflation från Tyskland.

- 2) **Mängden sedlar / pengar i samhället har ökat.** Värdet på en krona bestäms av hur mycket varor och tjänster vi kan "växla" in emot en krona. Om jag får en tusenlapp av en tant på stan, så blir jag ju inte glad för att jag tycker att själva sedeln är så rasande tjuvig att jag vill ta hem den och titta på den med beundrande ögon och dräglände mun. Gustav Wasa som pryder sedeln tycker jag dessutom är ganska ful i sitt stora otvättade skägg och putande ölkagge, om det bara var sedeln jag blev glad för skulle jag i så fall bli mycket gladare för en tjuga som pryds av Selma Lagerlöf, hon med den där heta sängkammarblicken ni vet. Nä, vet ni vad, anledningen till jag blir glad för tusenlappen är ju att den är värd just tusen kronor. Med min nya tusenlapp kan jag handla någon av alla de miljoner olika objekt som finns i varuhuset.
- Om vi nu tänker oss att Fredrik Reinfeldt får för sig att han ska trycka massa pengar och ge till folk så att de ska sluta gnälla på honom hela tiden, vad skulle hända då?
 - Jo, han ringer till riksbanken och lurar med dem, de ringer till sedelpressarna och börjar tillverka en ny tiomiljonerkronorssedel prydd med ett motiv med Fredrik i badbrallor och simring.
 - Alla i Sverige får sen en "badbralla" och går till affärerna för att handla.
 - "Jippie !, Det här var banne maj guttare än plättar, å plättar som e så gutt" säger Åhléns ägare när han märker att hela affären tömdes på en eftermiddag. Samtidigt tänker han att jag ska nog höja priserna avsevärt till imorgon och se om det säljer lika bra då.
 - Han höjer priserna och inflation har uppstått.
- 3) **Pris-löne-spiral.** Inflationen ökar därför att fackförbund inom stora yrkeskategorier driver igenom löneökningar för sina anställda. Vi tänker oss att alla anställda inom den offentliga sektorn skulle få ett löneflyft på 100 %, då skulle det vara slutgällt på alla lärare på ett tag t ex. Vad händer då?
- Jo om alla offentligt anställda skulle få dubbla löner så måste ju de ökade lönekostnaderna hämtas någonstans ifrån, vi kunde ju inte trycka "badbrallor" för då blev det ju inflation.
 - Var ska vi få pengar till den offentliga sektorn ifrån, jo vi får antingen höja priset eller höja skatten. Alltså antingen så lägger vi mer skatt på folk, så att den lön de får ut blir mindre värd eller så höjer vi priserna på de tjänster som den offentliga sektorn erbjuder.
 - Vi höjer priserna! Matkortet kostar från och med nu 18 000 kr per termin och skåpen får ni hyra för 10 000 kr om året.
 - Detta blir en kalldusch för era föräldrar som kommer att gå till sina arbetsgivare och kräva löneförhöjning.
 - Vi har fått Inflation!

Hur kan man då undvika inflation?

- 1) Genom att juxa med växelkursen så kan vi motverka importerad inflation. Problemet med det är att det ställer till en massa bekymmer för företagen i Sverige som är jätteberoende av växelkursen. Vi ska titta mer på vilka problem ett trixande med kursen ställer till.
- 2) Riksbanken är jättenoggranna med hur mycket pengar som trycks.
- 3) Löne- eller prisstopp införs. Riksdagen förbjuder helt enkelt ökande löner och priser. Problemet är självklart att detta är inte speciellt populärt bland företagen, dessutom ställer det till oerhörda problem med utbuds- och efterfrågeöverskott på många varor. Den främsta anledningen till att kommunisterna aldrig lyckades i sin ekonomiska politik var att de försökte styra priserna.
- 4) Riksbanken styr med hjälp av räntan. Ni kan läsa om detta i det andra häftet.